

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
Београд, 21.03. 2016. год.

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА

Одлуком Наставно-научног већа Факултета на 12. седници одржаној 10. марта 2016. године (акт 02-бр. 1622/14), а у складу са чл. 29. и 30. Статута Факултета, формирана је Комисија за преглед и оцену завршне верзије докторске дисертације кандидата **мр Мирослава Марковића**, под насловом:

**“ПРАЋЕЊЕ РАЗВОЈА РЕПЕТАТИВНЕ СНАГЕ МИШИЋА ТРУПА ПОД УТИЦАЈЕМ
ДВА РАЗЛИЧИТА МЕТОДА ВЕЖБАЊА КОД УЧЕНИКА СТАРИЈИХ РАЗРЕДА
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ“**

у следећем саставу:

1. Редовни професор др Миливој Допсај, Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду, председник комисије,
2. Редовни професор др Драгољуб Вишњић, Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду члан,
3. Редовни професор др Јелена Обрадовић, Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Новом Саду члан.

Након прегледане финалне верзије пројекта докторске дисертације, биографије кандидата и списка објављених радова, Комисија подноси Наставно-научном већу Факултета следећи

ИЗВЕШТАЈ

О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ФИНАЛЕ ВЕРЗИЈЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

УВОД

Кандидат **мр Мирослав Марковић** је завршну у верзију докторске дисертације под насловом: **ПРАЋЕЊЕ РАЗВОЈА РЕПЕТАТИВНЕ СНАГЕ МИШИЋА ТРУПА ПОД УТИЦАЈЕМ ДВА РАЗЛИЧИТА МЕТОДА ВЕЖБАЊА КОД УЧЕНИКА СТАРИЈИХ РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ**, предао архиви факултета 16.03.2016. године. Завршна верзија докторске дисертације је предата спирално укорићена са укупним обимом од 182 странице, са 23 слика, 58 табела, 34 графикана, 3 прилога и 3 изјаве.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Основни подаци

Кандидат, **мр Мирослав Марковић**, рођен је 04.11.1973. године у Београду, општина Савски Венац, Република Србија. Отац једног детета. Војни рок је служио 1992/93. године.

Образовање

Основну и средњу школу је завршио у Београду. Факултет спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду је завршио 2000. године, а на истом факултету је магистирао 2013. године.

Професионално спортско и радно искуство

Кандидат је од 1985. до 1995. активно тренирао и играо ватерполо у ВК Партизан из Београда, а од 1995. до 1996 радио је као помоћни тренер у истом клубу. Од 1999. па све до данас хонорарно ради као фитнес тренер у фитнес центру «Мускулус Лукс» из Београда. Од 2002 до 2012. години ради као професор физичког васпитања у ОШ «Филип Вишњић» из Београда, а од 2012. године ради у Заводу за унапређивање образовања и васпитања у Београду, на позицији саветника координатора у Центру за развој програма и уџбеника.

Додатна знања, вештине и професионалне компетенције

Мр Мирослав Марковић има следећа додатна знања, вештине и професионалне компетенције:

- завршен основни и мултимедијални курс рачунара;
- висок ниво знања енглеског језика;
- завршена основна музичка школа - смер ударалке;
- учитељ пливања и спасилац утопљеника;
- добитник је признања за развој школског спорта у Београду, јун 2012. године;
- секретар је Друштва педагога физичке културе града Београда;
- заменик је председника Српског савеза професора физичког васпитања и спорта.

Такође, кандидат је у 2015. години био члан Интерресорне радне групе за имплементацију програма за стицање компетенција ученика и деце у области заштите и спасавања, затим члан тима аутора за писање Стратегије развоја школског порта Р Србије – МПТР Р Србије. Исте године био је и члан тима за писање Плана развоја спорта у Београду.

Тренутно је координатор радне групе за Припрему предметних исхода из предмета Физичко васпитање у основном образовању, гимназији и општем образовању ученица у средњим стручним школама, у оквиру пројекта ИПА 011 (2014/2015).

Научна компетенција и научна продукција кандидата

Мр Мирослав Марковић је аутор више научних радова из области Физичког васпитања и Наука у спорту у међународним и националним часописима. Има више излагања на међународним и националним научним конференцијама. Такође, учествовао је у изради и једне научне монографије националног значаја.

Кандидат Мр Мирослав Марковић је до сада публиковао 11 референтних јединица и то:

1. радови у часописима националног значаја – 3,
2. радови публиковани у целости у зборницима међународног значаја – 2,
3. радови публиковани у сажетку у зборницима међународног значаја – 5,
4. поглавље у монографији националног значаја - 1.

Радови публиковани у часопису националног значаја (M50)

1. Višnjić, D., Ilić, J., Martinović, D., **Marković, M.** (2011). Gender and age differences in the achievements and motivation for engagement in physical education in elementary school. Ovidius University Annals, Series Physical Education and Sport / SCIENCE, MOVEMENT AND HEALTH, Vol. XI, ISSUE 2 Supplement, pp. 562 – 568. (M51, 3 научна бода)
2. **Марковић, М.**, Вишњић, Д., Уграковић, Д. (2015). Примена „Core“ тренинг метода у развоју снаге мишића тупа код ученика шестог разреда основне школе. Спорт – наука и пракса, Београд. (M53, 1 научни бод)
3. **Марковић, М.** (2015). Примена „функционалног“ метода у развоју снаге мишића тупа код ученика старијих разреда у основној школи. Годишњак Факултета спорта и физичког васпитања, 21: 102-120. (M53, 1 научни бод).

Радови презентовани на научним скуповима (M30)

4. **Marković, M.**, Višnjić, D., Marković Ž. (2012). Application of „Functional“ method in trunk muscle strenght development in Primary school sixth from students, Banjaluka: Conference proceedings, pp. 220-225. (M33, 1 научни бод)
5. **Марковић, М.**, Петровић, Г., Јоцић, В., Трујкић, М., Петровић, М. (2014). Предлог норматива опреме и простора кабинета за коретивно- педагошки рад у основној школи, Београд: SPOFA Конференција, Зборник радова, стр 89 – 93. (M33, 1 научни бод)
6. Višnjić, D., Ilić, J., Martinović, D., **Marković, M.** (2011). Gender and age differences in the achievements and motivation for engagement in physical education in elementary school, Perspectives in Physical Education and Sport: International Scientific Conference, 11th edition, 20-21 May 2011, Constanta, Constanta: Ovidius university press, 2011, str. 56. (M34, 0.5 научна бода)
7. **Marković, M.**, Višnjić, D., Marković, Ž. (2013). Application of „Functional“ Method in Trunk Muscle Strenght Development in Primary School Seventh From Students, Novi Sad, Conference proceedings; str. 309. (M34, 0.5 научна бода)
8. Марковић, М (2012). Актуелни проблеми бављења спортом деце ученика основне школе, Београд 11-12 Децембра 2012, Зборник радова. Стр. 200. (M34, 0.5 научна бода)
9. **Marković, M.**, Višnjić, D. Ilić, J. (2011). Application of „Functional“ method of core muscle strenght at primary school students, FSFV Beograd, Conference proceedings, pp. 62. (M34, 0.5 научна бода)
10. **Marković, M.** (2010). Obesity - an epidemic or pandemic, Belgrade International Scientific Conference, Conference proceedings, pp. 376. (M34, 0.5 научна бода)

Националне монографије (M40)

11. **Марковић, М.**, Вишњић, Д. (2014). Аналитички приказ Буквара за физичко васпитање за први разред основне школе, Монографија Завода за унапређивање образовања и васпитања; стр. 62-63. (M44, 2 научна бода)

У досадашњем стручном и научном раду кандидат Мр Мирослав Марковић је остварио научну компетенцију на нивоу од: $3 + 1 + 1 + 1 + 1 + (4 \times 0.5) + 2 = 11.0$ научних бодова.

Из области теме пројекта докторске дисертације, кандидат је публикувао следеће радове који су директно повезани са предметом истраживања из пројекта докторске дисертације:

1. **Марковић, М.** (2015). Примена „функционалног“ метода у развоју снаге мишића тупа код ученика старијих разреда у основној школи. Годишњак Факултета спорта и физичког васпитања, 21: 102-120. (M53, 1 научни бод).

2. **Марковић, М.**, Вишњић, Д., Уграковић, Д. (2015). Примена „Core“ тренинг метода у развоју снаге мишића тупа код ученика шестог разреда основне школе. Спорт – наука и пракса, Београд. (M53, 1 научни бод)
3. **Marković, M.**, Višnjić, D., Marković, Ž. (2013). Application of „Functional“ Method in Trunk Muscle Strenght Development in Primary School Seventh From Students, Novi Sad, Conference proceedings; str. 309. (M34, 0.5 научна бода)
4. **Marković, M.**, Višnjić, D. Ilić, J. (2011). Application of „Functional“ method of core muscle strenght at primary school students, FSFV Beograd, Conference proceedings, pp. 62. (M34, 0.5 научна бода).

ОПШТИ ПОДАЦИ О ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

ГЕНЕРАЛНА СТРУКТУРА ПРОЈЕКТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Завршна верзија докторске дисертације је написана на 182 страница А4-формата, ћириличног писма, са 58 табела, 34 графикона, 3 прилога и 3 изјаве и пописом од 134 библиографске јединице.

Дисертације је презентована кроз следећа поглавља:

1. УВОД.....	1
2. ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ ИСТРАЖИВАЊА (ТЕОРИЈСКИ ОКВИР РАДА).....	4
2.1. Дефинисање основних појмова у истраживању.....	4
2.1.1. Физичко васпитање.....	4
2.1.1.1. Настава физичког васпитања.....	7
2.1.1.2. Циљеви и задаци физичког васпитања.....	9
2.1.1.3. Програм наставе физичког васпитања у старијим разредима Основне школе (11-14 година).....	12
2.1.2. Развојне карактеристике деце од петог до осмог разреда (11-14 година) средњег школског узраста.....	14
2.1.2.1. Морфо - физиолошке карактеристике деце од петог до осмог разреда (11-14 година) средњег школског узраста.....	16
2.1.2.2. Психо-социјалне карактеристике деце средњег школског узраста.....	19
2.1.3. Моторичке способности и њихов развој.....	20
2.1.4. Снага као моторичка способност.....	23
2.1.5. Методе за развој снаге.....	25
2.1.5.1. Експериментални метод.....	26
2.1.5.2. Развој снаге на часовима физичког васпитања.....	29
2.2. Преглед досадашњих истраживања.....	31
3. ПРОБЛЕМ, ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И ЗАДАЦИ ИСТРАЖИВАЊА.....	35
3.1. Проблем истраживања.....	35
3.2. Предмет истраживања.....	35
3.3. Циљ истраживања.....	35
3.4. Задаци истраживања.....	35
4. ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА.....	37
5. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....	38
5.1. Ток и поступак истраживања.....	38
5.2. Узорак испитаника.....	39
5.3. Варијабле - програм и поступак мерења.....	39
5.3.1. Програм и поступак мерења морфолошких варијабли.....	42

5.3.1.1. Висина тела.....	42
5.3.1.2. Маса тела.....	43
5.3.1.3. Дебљина кожног набора трбуха.....	43
5.3.1.4. Дебљина кожног набора груди.....	43
5.3.1.5. Дебљина кожног набора леђа.....	43
5.3.2. Програм и поступак мерења моторичких варијабли.....	43
5.3.2.1. Процена репетитивне снаге трбушне мускулатуре и прегибача у зглобу кука – „лежање-сед за 30 секунди“.....	44
5.3.2.2. Тест динамичке екстензије трупа (PRC – DTE).....	45
5.3.2.3. Скелкови на столицама за 30 секунди.....	45
5.3.2.4. Тест за процену изометријске силе и флексибилности леђне мускулатуре.....	46
5.4. Статистичка обрада података.....	46
6. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА.....	48
6.1. Резултати дескриптивне статистике.....	48
6.1.1. Дескриптивна статистика ученика V разреда експерименталне и контролне групе.....	48
6.1.2. Дескриптивна статистика ученика VI разреда експерименталне и контролне групе.....	51
6.1.3. Дескриптивна статистика ученика VII разреда експерименталне и контролне групе.....	54
6.1.4. Дескриптивна статистика ученика VIII разреда експерименталне и контролне групе.....	57
6.1.5. Дескриптивна статистика експерименталне и контролне групе ученица V разреда.....	60
6.1.6. Дескриптивна статистика експерименталне и контролне групе ученица VI разреда.....	63
6.1.7. Дескриптивна статистика експерименталне и контролне групе ученица VII разреда.....	66
6.1.8. Дескриптивна статистика експерименталне и контролне групе ученица VIII разреда.....	69
6.2. Резултати мултиваријатне статистичке анализе (МАНОВА).....	72
6.3. Резултати униваријатне статистичке анализе (АНОВА).....	74
6.4. Резултати разлика између разреда у функцији експерименталног и контролног третмана (t - тест).....	79
7. ДИСКУСИЈА РЕЗУЛТАТА.....	95
7.1. Експериментална група – ученици.....	95
7.1.1. Резултати теста ЛС 30.....	95
7.1.2. Резултати теста ТДЕТ.....	96
7.1.3. Резултати теста СКЛ 30.....	97
7.1.4. Резултати теста ТЛТ.....	99
7.1.5. Висина тела.....	100
7.1.6. Маса тела.....	100
7.1.7. Резултати дебљине кожног набора трбуха – ДКНТр.....	101
7.1.8. Резултати дебљине кожног набора груди – ДКНГр.....	101
7.1.9. Резултати дебљине кожног набора леђа – ДКНЛе.....	102
7.1.10. Индекс телесне масе – ВМІ.....	103
7.2. Контролна група – ученици.....	103
7.2.1. Резултати теста ЛС 30.....	104
7.2.2. Резултати теста ТДЕТ.....	105
7.2.3. Резултати теста СКЛ 30.....	106
7.2.4. Резултати теста ТЛТ.....	107
7.2.5. Висина тела.....	108
7.2.6. Маса тела.....	108
7.2.7. Резултати дебљине кожног набора трбуха – ДКНТр.....	109
7.2.8. Резултати дебљине кожног набора груди – ДКНГр.....	109
7.2.9. Резултати дебљине кожног набора леђа – ДКНЛе.....	110
7.2.10. Индекс телесне масе – ВМІ.....	111
7.3. Упоредивање ефеката третмана код ученика.....	112
7.3.1. Упоредивање третмана у односу на прво полугодиште (Т1 vs Т2).....	112
7.3.2. Упоредивање третмана у односу на друго полугодиште (Т2 vs Т3).....	115
7.3.3. Упоредивање третмана у односу на школску годину (Т1 vs Т3).....	118
7.4. Експериментална група – ученице.....	122
7.4.1. Резултати теста ЛС 30.....	122
7.4.2. Резултати теста ТДЕТ.....	123

7.4.3. Резултати теста СКЛ 30.....	124
7.4.4. Резултати теста ТЛТ.....	125
7.4.5. Висина тела.....	126
7.4.6. Маса тела.....	127
7.4.7. Резултати дебљине кожног набора трбуха – ДКНТр.....	127
7.4.8. Резултати дебљине кожног набора груди – ДКНГр.....	128
7.4.9. Резултати дебљине кожног набора леђа – ДКНЛе.....	129
7.4.10. Индекс телесне масе – ВМІ.....	129
7.5. Контролна група – ученице.....	130
7.5.1. Резултати теста ЛС 30.....	131
7.5.2. Резултати теста ТДЕТ.....	132
7.5.3. Резултати теста СКЛ 30.....	133
7.5.4. Резултати теста ТЛТ.....	134
7.5.5. Висина тела.....	135
7.5.6. Маса тела.....	135
7.5.7. Резултати дебљине кожног набора трбуха – ДКНТр.....	136
7.5.8. Резултати дебљине кожног набора груди – ДКНГр.....	136
7.5.9. Резултати дебљине кожног набора леђа – ДКНЛе.....	137
7.5.10. Индекс телесне масе – ВМІ.....	138
7.6. Упоредјење ефеката третмана код ученица.....	139
7.6.1. Упоредјење третмана у односу на прво полугодиште (Т1 vs Т2).....	139
7.6.2. Упоредјевање третмана у односу на друго полугодиште (Т2 vs Т3).....	142
7.6.3. Упоредјевање третмана у односу на школску годину (Т1 vs Т3).....	145
7.7. Упоредјевање ефеката третмана код ученика – сумарно.....	149
7.8. Упоредјевање ефеката третмана код ученица – сумарно.....	154
8. ЗАКЉУЧЦИ.....	159
9. ЛИТЕРАТУРА.....	163
10. ПРИЛОЗИ.....	169

УВОД (1-4 стр.)

Кандидат у уводу наводи чињеницу да су у савременом друштву, и код нас и у свету, ученици свакодневно изложени великом интелектуалном и емоционалном напору, који је праћен смањеним физичким ангажовањем – хипокинезијом, коју паралелно прати савремени начин живота и техничко - технолошки напредак човечанства.

Даље, кандидат наглашава да је проблем недовољне и неадекватне физичке активности достигао ниво националних размера у Републици Србији, што показује доношење Уредбе о Националном програму превенције, лечења и контроле кардиоваскуларних болести у Р Србији до 2020. године. У њој се износе подаци који показују да 33,6% одраслог становништва пуши, 46,5% има хипертензију, 40,3% свакодневно или повремено конзумира алкохол, 18,3% је гојазно и 74,3% није довољно физички активно. То све указује се на потребу усаглашавања препорука здравствене струке у вези са повећањем фонда часова физичког васпитања у плановима и програмима редовне наставе за основно и средње образовање.

Такође, објашњава да се данас физичка активност уз здраву исхрану сматра примарном у борби појединца са негативним утицајима савременог начина живота и рада, и наглашава њену превентивну улогу у спречавању кардио-васкуларних обољења која је незаменљива.

Такође, наглашава да примарни значај на развој личности имају васпитање и образовање, и да заједно, иако нису синоними, та два процеса имају незаменљив значај за културни и целокупни друштвени прогрес и напредак. Напомиње да је њихов значај од непроцењиве важности за развој сваке индивидуе у току њеног биолошког и друштвеног развоја, а физичко васпитање, као наставна област, један је од најважнијих саставних делова целокупног педагошког процеса који мора да заузима значајно место у нашим васпитно – образовним институцијама, тј. школама и предшколским установама.

У наставку, кандидат анализира основне теоретске постулате, циљеве и дефиниције физичког васпитања и објашњава улогу и значај педагога физичке културе у реализацији програма дате области.

При крају увода, кандидат повезује процесе наставе физичког васпитања са програмским садржајима у односу на различите узрасте ђака и повезује их са моторичким способностима, односно са потребом за посебно програмираним и примењиваним методима за развој, у случају овог пројекта, физичке способности - снаге.

ПРИСТУП ПРОБЛЕМУ ИСТРАЖИВАЊА (Теоријски оквир рада) (4-34 стр.)

Кандидати у овом поглављу изузетно систематски и темељно дефинише теоретску поставку рада са анализом свих релеватних чињеница из обласи. У поглављу 2.1. анализира се и дефинишу основни појмови овог истраживања, тако да се на прецизан начин обрађују и објашњавају значења физичког васпитања, настава физичког васпитања и циљеви и задаци физичког васпитања. Кандидат затим анализира програме наставе физичког васпитања у старијим разредима основне школе (узраст од 11 до 14 година), анализира развој морфо-физиолошких и психо-социјалних карактеристике узраста деце од петог до осмог разреда. Посебна поглавља кандидат посвећује моторичким способностима и њиховом развоју, са посебним освртом на снагу, и то у односу на теоретску поставку и анализу метода за њен развој.

У поглављу 2.2. кандидат даје преглед досадашњих истраживања у области развоја снаге са посебним освртом на примену метода функционалног тренинга.

ПРОБЛЕМ, ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И ЗАДАЦИ ИСТРАЖИВАЊА (35 – 37)

Кандидат напомиње да је истраживање спроведено у форми педагошког експеримента са две групе испитаника – контролном и експерименталном. На тај начин су обезбеђени услови за утврђивање ефекта прираста снаге између класичног програма наставе и експериментално реализованог тј. методе функционалног тренинга.

ПРОБЛЕМ истраживања је фундаменталног карактера који за основу има утврђивање предности и ефеката примене новог метода за развој снаге у настави физичког васпитања дефинисаног као – функционални метод развоја снаге, а у односу на актуелно примењивани програм.

ПРЕДМЕТ овог истраживања је снага мишића леђа, трбушне мускулатуре и грудно-раменог појаса, као три важне мишићне групе одговорне за постуру тела, па самим тим и за правилан телесни развој, али и као мишићне групе које доминантно учествују у свим моторичким задацима који су наставним планом пројектовани у програмима физичког васпитања виших разреда основне школе.

ЦИЉ овог истраживања је процена утицаја функционалног метода, као експерименталног фактора, у односу на развој снаге поменутих мишићних група и његову евентуалну предност у односу на постојеће примењиван метод у настави физичког васпитања код ученика виших разреда основне школе.

Кандидат је на основу постављеног циља дефинисао и следеће **ЗАДАТКЕ** истраживања:

- Извршити процену морфолошког статуса експерименталне и контролне групе ученика на почетку и на крају експеримента;
- Извршити процену снаге мишића трупа, леђа и раменог појаса експерименталне и контролне групе ученика на иницијалном и финалном мерењу;
- Испитати има ли промена у развоју снаге мишића трупа од иницијалног до финалног мерења у експерименталној и контролној групи ученика;

- Испитати постоје ли разлике између група на иницијалном мерењу као и да ли постоје разлике између група на финалном мерењу
- Испитати постоје ли разлике у промени снаге како код ученика тако и код ученица;
- Извршити статистичку обаду података;
- Праћење и реализације програма физичког васпитања ученика обухваћених експериментом;
- Извршити анализу добијених резултата и на основу добијених резултата дати одређене препоруке значајне за праксу.

ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА (37 – 38 стр.)

На основу предмета, циља и задатака истраживања, као и на основу досадашњих радова кандидат је дефинисао једну општу и четири посебне хипотезе, и то:

X_0 – ПРИМЕНА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОГ МЕТОДА ЗА РАЗВОЈ СНАГЕ, У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ЗА ПЕРИОД ОД ЈЕДНЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ, ДОВЕСТИ ЋЕ ДО СТАТИСТИЧКИ ЗНАЧАЈНО ВЕЋЕГ ПОВЕЋАЊА СНАГЕ МИШИЋА ТРУПА КОД УЧЕНИКА СТАРИЈИХ РАЗРЕДА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ У ОДНОСУ НА КЛАСИЧНО СПРОВЕДЕН ПРОГРАМ ВЕЖБАЊА.

Поред основне хипотезе, а на основу постављеног циља и задатака истраживања, кандидат дефинише и следеће посебне хипотезе:

X_1 - Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања репетитивне снаге трбушне мускулатуре у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика.

X_2 - Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања репетитивне снаге леђне мускулатуре у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика.

X_3 - Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања репетитивне снаге мускулатуре грудног и раменог појаса у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика.

X_4 - Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања изометријске силе леђне мускулатуре у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА (38 - 47)

Кандидат наводи да је у раду као основни метод истраживања коришћен експериментални метод рада са паралелним групама. Истраживање је имало лонгитудинални карактер у трајању од једне школске године.

Реализација програма је организована на изузетно великом и репрезентативном узорку од око 1202 ученика узраста од 11 до 14 година старости из четири основне школе са територије Београда. Кандидат је до детаља објаснио и образложио карактеристике и критеријуме укључивања и искључивања испитаника у студију, и дефинисао све поступке и основе реализације истог.

Мерни опсег је дефинисан у односу на 9 варијабли подељених у 2 димензије и то:

- *Пет (5) варијабли за процену морфолошког простора;*
- *Четири (4) варијабли за процену моторичке способност у смислу снаге.*

Кандидат у даљем тексту даје и детаљан опис протокола тестирања, варијабли и мерних инструмената који су се користили у овом истраживању. Комисија напомиње да су сви тестови коришћени у истраживању стандардизовани, тако да се може прихватити да су резултати поуздани и објективни, па да самим тим имају и значајан научни допринос са аспекта простора физичког васпитања.

Сви сирови подаци су анализирани применом основне дескриптивне статистике и то израчунавањем мера централне тенденције, мера дисперзије података и израчунавањем мера за правилност дистрибуције. Упоредивање података се извршило применом методе мултипле анализе варијансе (МАНОВЕ) као и анализе варијансе (АНОВА) за поновљена мерења, док су разлике између парова варијабли утврђене адекватном варијантом t теста и то за независне, односно зависне узорке.

Комисија може да закључи да су изабране статистичке методе примерене предмету, циљу и задатку истраживања, да су валидно методолошки примењене у односу на број испитаника и број варијабли, што је све обезбедило адекватну научну валидност добијених резултата.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА (48 - 78)

Дескриптивни резултати истраживања су детаљно табеларно приказани за сваки разред понаособ а у функцији пола испитиваних ученика и ученица у односу на контролну и експерименталну групу. Текође, кандидат је приказао све резултати мултиваријатних (МАНОВА) и униваријатних (АНОВА) разлика између промењених програма вежбања (експериментални и контролни) у функцији пола, узраста тј. разреда и тестирања. У последњем делу овог поглавља приказани су резултати разлика у односу на парове појединачних варијабли у функцији тестирања.

ДИСКУСИЈА РЕЗУЛТАТА (79 - 153)

Ово поглавље је најобимније у целој докторској дисертацији и написано је на чак 74. стране. Детаљно су приказани и елаборирани резултати, са упоређивање у односу на резултате предходних студија, где год је било могуће исте упоредити.

Кандидат наводи да су резултати истраживања показали следеће:

У односу на ученике -

- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест ЛС 30 код ученика контролне групе износи 10.5% побољшања, док је код ученика експерименталне групе на нивоу од 20.3% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 93.3% у односу на експерименталну групу;
- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест ТДЕТ код ученика контролне групе износи 60.5% побољшања, док је код ученика експерименталне групе на нивоу од 19.2% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 195.4% у односу на експерименталну групу;
- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест СКЛ 30 код ученика контролне групе износи 13.6% побољшања, док је код ученика експерименталне групе на нивоу од 37.5% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 175.7% у односу на експерименталну групу;
- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест ТЛТ код ученика контролне групе износи 3.5% побољшања, док је код ученика експерименталне групе на нивоу од 9.2% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 162.9% у односу на експерименталну групу;

- *Не генералном нивоу може се тврдити да је укупни сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на резултате целе базе тестова код ученика контролне групе на нивоу 8.53% побољшања, док је код ученика експерименталне групе био на нивоу од 21.55% побољшања. Ови резултати упућују на закључак да је примењени експериментални програм вежбања ефикасније побољшао мерене физичке способности код ученика за 152.8% више него класичан програм рада реализован на часовима физичког васпитања код контролне групе.*

У односу на ученице -

- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест ЛС 30 код ученица контролне групе износи 12.6% побољшања, док је код ученица експерименталне групе на нивоу од 30.6% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 142.9% у односу на експерименталну групу;
- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест ТДЕТ код ученица контролне групе износи 8.2% побољшања, док је код ученица експерименталне групе на нивоу од 23.5% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 186.6% у односу на експерименталну групу;
- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест СКЛ 30 код ученица контролне групе износи 15.2% побољшања, док је код ученица експерименталне групе на нивоу од 54.0% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 255.3% у односу на експерименталну групу;
- Сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на тест ТЛТ код ученица контролне групе износи 4.2% побољшања, док је код ученица експерименталне групе на нивоу од 10.4% побољшања, што упућује на закључак да је разлика ефеката на нивоу од 147.6% у односу на експерименталну групу;
- *Не генералном нивоу може се тврдити да је укупни сумарни ефекат једногодишње наставе физичког васпитања у односу на резултате целе базе тестова код ученица контролне групе на нивоу 10.05% побољшања, док је код ученица експерименталне групе био на нивоу од 29.63% побољшања. Ови резултати упућују на закључак да је примењени експериментални програм вежбања ефикасније побољшао мерене физичке способности код ученица за 194.8% више него класичан програм рада реализован на часовима физичког васпитања код контролне групе.*

ЗАКЉУЧЦИ (159 - 163)

На основу добијених резултата код ученика и ученица старијих разреда основне школе можемо закључити да су и експериментални и контролни програм утицали на побољшање мерене димензије снаге код ученика и ученица петог, шестог, седмог и осмог разреда. Резултати су показали да је дошло до статистички значајног побољшања резултата на завршном у односу на иницијалном мерењу код обе групе ученика.

Поређење резултата експерименталне и контролне групе ученика и ученица показало је да је експериментална група имала бољи напредак на свим мереним моторичким варијаблама у односу на контролну групу. У односу на одређени број морфолошких варијабли, као што је дебљина кожних набора стомака груди и леђа, такође је дошло до значајних промена у обе групе код ученика и ученица, и њих можемо приписати како примени програма вежбања тако и биолошком расту и развоју.

На основу добијених резултата и потврђивања подхипотеза можемо закључити да је главна хиптеза X_0 – **ПРИМЕНА КОНТРОЛНОГ МЕТОДА ЗА РАЗВОЈ СНАГЕ, У НАСТАВИ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ЗА ПЕРИОД ОД ЈЕДНЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ, ДОВЕШЋЕ ДО СТАТИСТИЧКИ**

ЗНАЧАЈНО ВЕЋЕГ ПОВЕЋАЊА СНАГЕ МИШИЋА ТРУПА КОД УЧЕНИКА СТАРИЈИХ РАЗРЕДА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ У ОДНОСУ НА КЛАСИЧНО СПРОВЕДЕН ПРОГРАМ ВЕЖБАЊА потврђена, односно доказана јер је утврђена предност експерименталног метода у односу на класично спроведен програм вежбања код ученика у ученица старијих разреда основне школе. Резултати су показали да је укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге мишића трупа у току школске године код ученика који су учествовали у експерименталном програму је био 21.55%, док је код ученика контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 8.53%. Укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге мишића трупа у току школске године код ученица које су учествовале у експерименталном програму је био 29.63%, док је код ученица контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 10.05%.

Генерално посматрано, може се закључити да је ефикасност експерименталног програма у односу на прираст репетитивне снаге код ученика била већа за 152.78%, а код ученица за 194.78% већа у односу на класични тј. контролни програм, што је уједно и доказ потврде главне хипотезе X_0 .

Резултати су показали да је укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге трбушне мускулатуре у току школске године код ученика који су учествовали у експерименталном програму је био 20.3%, док је код ученика контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 10.5%. Укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге трбушне мускулатуре у току школске године код ученица које су учествовале у експерименталном програму је био 30.6%, док је код ученица контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 12.6%. Генерално посматрано, може се закључити да је ефикасност експерименталног програма у односу на прираст репетитивне снаге трбушне мускулатуре код ученика била већа за 93.3%, а код ученица за 142.9% већа у односу на класични тј. контролни програм што потврђује да је подхипотеза X_1 – **Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања репетитивне снаге трбушне мускулатуре у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика**, доказана.

Такође добијени резултати су показали да је укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге леђне мускулатуре у току школске године код ученика који су учествовали у експерименталном програму био 19.2%, док је код ученика контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 6.5%. Укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге леђне мускулатуре у току школске године код ученица које су учествовале у експерименталном програму је био 23.5%, док је код ученица контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 8.2%. Генерално посматрано, може се закључити да је ефикасност експерименталног програма у односу на прираст репетитивне снаге леђне мускулатуре код ученика била већа за 195.4%, а код ученица за 186.6% већа у односу на класични тј. контролни програм што потврђује да је наша подхипотеза X_2 – **Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања репетитивне снаге леђне мускулатуре у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика**, доказана.

На основу добијених резултата можемо закључити да је укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге мускулатуре грудног и раменог појаса у току школске године код ученика који су учествовали у експерименталном програму био 37.5%, док је код ученика контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 13.6%. Укупан просечан напредак развоја репетитивне снаге мускулатуре грудног и раменог појаса у току школске године код ученица које су учествовале у експерименталном програму је био 54%, док је код ученица контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 15.2%. Генерално посматрано, може се закључити да је ефикасност експерименталног програма у односу на прираст репетитивне снаге мускулатуре грудног и раменог појаса код ученика била већа за 175.7%, а код ученица за 255.3% већа у односу на класични тј. контролни програм што потврђује да је наша подхипотеза X_3 – **Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања репетитивне снаге мускулатуре грудног и раменог појаса у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика** доказана.

Резултати су показали да је укупан просечан напредак развоја изометријске силе леђне мускулатуре у току школске године код ученика који су учествовали у експерименталном програму био 9.2%, док је код ученика контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 3.5%. Укупан просечан напредак развоја изометријске силе леђне мускулатуре у току школске године код ученица које су учествовале у експерименталном програму је био 10.4%, док је код ученица контролне групе, која је реализовала класичан програм дати напредак био 4.2%. Генерално посматрано, може се закључити да је ефикасност експерименталног програма у односу на прираст изометријске силе леђне мускулатуре код ученика била већа за 162.9%, а код ученица за 147.6% већа у односу на класични тј. контролни програм што потврђује да је наша подхипотеза ***X₄ – Експериментални метод довешће до значајнијег побољшања изометријске силе леђне мускулатуре у односу на класично спроведен програм вежбања без обзира на пол ученика,*** доказана.

Генерално гледано, резултати овог истраживања показују да има простора за примену експерименталног – функционалног метода за развој снаге у код ученика и ученица, јер овај метод има значајан утицај на развој репетитивне снаге и изометријске силе леђне мускулатуре.

Врло важан фактор експерименталног – функционалног метода је његов забавни карактер, пун изазова, ментални и физички надражај који изазива и његов утицај на развој креативности самог вежбача – ученика и ученица. И ако се функционални метод све више упражњава код нас, у настави физичког васпитања до данас није била позната примена и ефекти овог метода као и његов утицај на развој снаге код деце.

Један од важних задатак наставе у нашем васпитно-образовном систему, па тако и наставе физичког васпитања, је оспособљавање ученика и ученица за самообразовање, самоваспитање и целоживотно учење, не само путем самосталног вежбања на часовима, већ и развијањем жеље за укључивањем у систематско вежбање или тренирање у слободно време.

ЛИТЕРАТУРА

На основу анализе коришћене литературе може се закључити да је презентована обимом од 134 референци, од којих су 63 (47.01 %) из иностраних извора (углавном Англо-Саксонско говорно подручје), док је 68 (64.15 %) из остале, односно из доминантно домаће библиографије. На основу броја и структуре референци, комисија може да закључи да су референце адекватно селектиране и изабране у функцији теме.

ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Кандидат **мр Мирослав Марковић** је испунио све Законом предвиђене услове за стицање права за одбрану докторске дисертације. Његова професионално-стручна ангажовања у систему физичког васпитања и спорта, а нарочито у делу дефинисања експертских система, планова и програма рада предмета физичког васпитања у школском систему препоручију га као адекватног кандидата у односу на предложену тему. Кандидат се у оквиру професионалног ангажовања определио за наставак усавршавања у области технологије физичког васпитања а у пољу евалуације, мерења и тестирања школске популације.

На основу одлуке Наставно-научног већа Факултета спорта и физичког васпитања донесене на 12. седници одржаној 10.03.2016. године (акт 02-бр. 162/14), а у складу са чл. 29. и 30. Статута Факултета донесена је одлука о формирању Комисије за преглед и оцену финалне верзије докторске дисертације.

Комисија је једногласна у оцени да финална верзија докторске дисертације има значајан допринос у односу на истраживања која се баве технологијом физичког васпитања са посебним освртом на дефинисање ефикасности метода за развој физичких способности у односу на снагу код ђака.

Овом докторском дисертацијом **мр Мирослав Марковић** се представио као истраживач и особа која је у потпуности овладала научним и практичним вештинама неопходним за израду и одбрану докторске дисертације.

На основу укупне квалитативне и квантитативне анализе стручног, професионалног, научног и практичног рада Комисија је једногласна у оцени да је кандидат **мр Мирослав Марковић** испунио све законске и научне захтеве које се од њега у смислу одбране докторске дисертације и траже, те извештај исте као и финалну верзију дисертације, под називом: „**ПРАЋЕЊЕ РАЗВОЈА РЕПЕТАТИВНЕ СНАГЕ МИШИЋА ТРУПА ПОД УТИЦАЈЕМ ДВА РАЗЛИЧИТА МЕТОДА ВЕЖБАЊА КОД УЧЕНИКА СТАРИЈИХ РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ**“ доставља Наставно – научном већу факултета **на усвајање** и прослеђивање у даљу процедуру.

У Београду, 21.03.2016.

Чланови Комисије:

1. Ред. проф. др Миливој Допсај
*Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Београду*
2. Ред. проф. др Драгољуб Вишњић
*Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитета у Београду*
3. Ред. проф. др Јелена Обрадовић
*Факултет спорта и физичког васпитања
Универзитет у Новом Саду*
